

Täysistunto

Tiistai 10.4.2018 klo 14.00—17.17

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rikoslain, pakkokeinolain 10 luvun ja poliisilain 5 luvun muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 30/2018 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskustelu

15.08 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä esityksessä tehdään muutamia muutoksia liittyen terrorismiin. Terrorismi haastaa erityisesti avoimet, demokraattiset yhteiskunnat, ja sen takia mekin olemme pakotettuja tekemään näitä muutoksia lainsäädäntöön. Terrorismirikoksiin liittyvät tietyt ryöstö-, kiristys- ja väärennysrikokset säädetään kansainvälisiksi rikoksiksi ja oikeushenkilön rangaistusvastuuta myös laajennetaan niiden osalta. Rikoslain terrorismirikossäädöksiä ehdotetaan täydennettäväksi ja muutettaviksi monin tavoin.

Tässä esille nousee myös paraikaa vielä keskeneräinen Turun terrori-iskun käsittely. Ihmisoikeusprofessori Martin Scheininhan nosti esille viime syksynä hänen mielestään käänösvirheen, joka olisi tässä meidän lainsäädännössämme, ja sitä tässä esityksessä myös muutetaan. Itse olen Matti Tolvasen näkemyksen kannalla senkin jälkeen, vaikka tämä muutos tehdään. Minun mielestäni tämä muutos ei alleviivaa sitä, että kyse olisi käänösvirheestä. Niin kuin Tolvanen totesi, tällaisessa tilanteessa pitää katsoa myös alkuperäistä sanaa ja sen merkitystä. Kysehän Martin Scheininin kohdalla oli siitä, että meidän lainsäädännössämme todettiin, että teon olisi oltava omiaan aiheuttamaan vakavaa vahinkoa jollekin valtiolle, ja hänen ajatuksenjuoksunsa lähti siitä, että tämä viittaisi vain ja ainoastaan virkakoneistoon ja maa sen sijaan suomalaiseen yhteiskuntaan. Tämän kyseenalaisti myös Matti Tolvanen, ja itse myös pidän tällaista pohdintaa lähestulkoon saivarteluna. Eli itse en näe sitä niin, vaikka kyse on keskeneräisestä asiasta, että tällä muutoksella hallitus tavaltaan myöntäisi sen, että tässä olisi käänösvirhe, vaan tällä selkeytetään tätä kohtaa. Tietenkään tällä muutoksella ei ole enää vaikutuksia Turun terrori-iskun tekijän tuomioon taikka siihen, tuomitaanko hänet terrori-iskusta vai ei.

Tässä esityksessä terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelua, terroristiryhmän johtamista, terroristiryhmän toiminnan edistämistä, koulutuksen antamista terrorismirikoksen tekemistä varten, kouluttautumista terrorismirikoksen tekemistä varten, värväystä terrorismirikoksen tekemiseen, terrorismin rahoittamista ja matkustamista terrorismirikoksen tekemistä varten koskevia rangaistussäännöksiä sekä terroristiryhmän määri-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 32/2018 vp

telmää ja oikeushenkilön rangaistusvastuuta koskevia säännöksiä muutettaisiin niin, että huomioon tulevat otetuiksi terroristisessa tarkoituksessa tehtyjä rikoksia koskevat vakaviin tietoverkkorikoksiin liittyvät muutokset ja terroristisessa tarkoituksessa tehdyn radiologista asetta koskevan rikoksen säätäminen rangaistavaksi.

Tämä matkustaminen: Näitä toimenpiteitä on tehty tämän hallituksen aikana lukuisia. Esimerkiksi matkustaminen terroristirikosta varten on muutettu jo aiemmin tämän hallituksen toimesta rangaistavaksi, ja nyt tässä esityksessä myös matkustamisen edistäminen tehtäisiin rangaistavaksi.

Hieman tuntuu siltä, että näitä kohtia tulee koko ajan lisää ja jokainen joudutaan erilaisen ihmisoikeusprofessoreiden tulkintojen mukaan kirjaamaan tähän pitkään listaan. Yksi tästä puuttuu edelleen, ja se on terroristijärjestöön kuulumisen kriminalisointi. Olen itse tehnyt siitä lakialoitteen. Oikeusministeri Häkkinen on siihen tarttunut ja käynyt sitä läpi, ja kuulemma sen säätäminen rangaistavaksi on vaikeaa. Mielestäni sen ei pitäisi olla kovin vaikeaa. On olemassa lainsäädäntöä muissakin maissa, joissa esimerkiksi hakaristien ja muiden natsisymbolien on lainsäädännöllä todettu aiheuttavan rikosseuraamuksia. Minun mielestäni terroristijärjestöön kuuluminen, jos se tapahtuu Suomestakin käsin, pitäisi kyllä pystyä suomalaisessa lainsäädännössä säätämään rangaistavaksi.

Toinen, mitä itse olen pohtinut, on se, että meidän pitäisi löytää myös keinoja... Todennäköisesti tässä Turunkin terrori-iskussa tuomio tulee olemaan kutakuinkin sama, tuomitaan tämä henkilö sitten terroristisessa tarkoituksessa tehdyistä murhista tai sitten tavallisista murhista rangaistukseen. Minä toivoisin, että meidän lainsäädännöstä löytyisi tulevaisuudessa myös vielä selkeämmin sellaisia rangaistuksia, joissa ei olisi mahdollisuutta esimerkiksi ehdonalaisuuteen päästä tai hakea vapautusta. Jos ajatellaan vaikkapa Norjan massamurhaajaa, minun mielestäni sellaisen tapauksen kohdalla Norjan langettama 21 vuotta on lyhyt tuomio. Todennäköisesti Norja ei häntä tule senkään jälkeen vapauttamaan, mutta mielestäni tämäntyyppisissä rikoksissa tuomiot voisivat olla aidosti elinkautisia.

15.15 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Täytyy ensimmäisenä todeta, että tämä lakiesitys on totta kai kannatettava ja vie lainsäädäntöä parempaan suuntaan. On hyvä, että terrorismiin kohdistuvaa lainsäädäntöä tiukennetaan sekä täsmennetään. Nyt kuitenkin täytyy ihmetellä, miksi on kestänyt näin kauan valmistella lopulta näinkin perustavanlaatuisiin asioihin kantaa ottavaa lakia, vaikkei tällaista nyt todennäköisesti kukaan muu kuin ihmisoikeusprofessorit vastusta Suomessa.

On todettava, että tämä on suurelta osin EU:n vuosilta 2002 ja 2008 peräisin olevien ohjeistuksien ja päätöksen toteuttamista, siis vähintäänkin kymmenen vuotta myöhässä, vaikka terrorin uhka on koko ajan ollut olemassa ja kasvanutkin. Miksi on odotettu näin kauan, ja kuinka on mahdollista, että me joudumme odottamaan näissä asioissa EU:n päätöksiä ja ohjeistuksia emmekä pysty hoitamaan tällaista asiaa kansallisella lainsäädännöllä? Miten suomalaisten suojele terrorismilta voi olla näin vaikeaa ja mutkikasta?

Kehotankin, että me täällä eduskunnassa mieltisimme, kuinka me voisimme tulevaisuudessa mieluummin olla kymmenen vuotta etuajassa terrorismin torjunnassa kuin kymmenen vuotta jäljessä.

15.16 Reijo Hongisto sin: Arvoisa rouva puhemies! Lakiesitys terävöittää nykyistä terrorismiin liittyvää lakia siten, että tietyt ryöstö-, kiristys- ja väärennösrikokset säädettäisiin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 32/2018 vp

kansainvälisiksi rikoksiksi ja oikeushenkilön rangaistusvastuuta laajennettaisiin niiden osalta.

Lakiesityksellä muutetaan rikoslain 34 a luvun 1 §:ää niin, että teon olisi oltava omiaan aiheuttamaan vakavaa vahinkoa jollekin maalle tai kansainväliselle järjestölle. Terrorismi pitää nähdä laajemmin yhteiskuntaan kohdistuvana rikoksena. Esitetty lakimuutos selkiyttää tätä.

Pakkokeinolakiin ja poliisilain telekuunteluun ja asuntokuunteluun tulee muutoksia. Törkeän datavahingonteon, törkeän tietoliikenteen häirinnän ja törkeän tietojärjestelmän häirinnän eräät tekotavat katsottaisiin terroristisessa tarkoituksessa tehdyiksi rikoksiksi. Kysymyksessä olevat tietoverkkorikokset ovat laajamittaisia, erityisen tuntuva haittaa tai taloudellista vahinkoa aiheuttavia taikka yhteiskunnan tärkeän toiminnan vaarantavia tekoja.

Mielestäni asia on erityisen tärkeä meillä täällä Suomessa, koska olemme kovaa vauhtia muuttumassa tietoyhteiskunnaksi. Olemme täysin tällaisen automaattisen tietojenkäsittelyn varassa, ja kun näihin järjestelmiin murtaudutaan tai niitä yritetään sabotoida, se on omiaan aiheuttamaan vakavaa vaaraa yhteiskunnalle.

Lisäksi nykyisestä laista poistetaan tekijää ja matkustamisen kohdetta koskevat rangaistavuuden rajoitukset ja näin laajennetaan matkustusrikosten alaa. Myös tällaisen matkan rahoittaminen tulee rangaistavaksi. Matkustusrikos on edelleen luonteeltaan valmistelurikos suhteessa varsinaisiin rikoksiin nähden. Tällaisen rikoksen osoittamiseksi ja toteen näyttämiseksi on kyettävä osoittamaan, että henkilön aikeena jo matkustushetkellä oli tehdä jokin rikoslain 34 a luvussa mainittu törkeä rikos — kuinka tekijän tahto suhtautuu tekoon, on klassinen kysymys, kun päätetään rangaistavuudesta.

Kehotan valiokuntia perehtymään tarkasti myös muiden Pohjoismaiden vastaaviin lakeihin ja rangaistusasteikkoihin. Toivon, että ne olisivat vähintäänkin yhteismitalliset.

Arvoisa puhemies! Kannatan tätä lakiesitystä.

15.20 Ville Tavio ps: Arvoisa rouva puhemies! Suomi on ajautunut, ajautumassa mukaan ulkomaalaiseen terrorismiin sekä ulkomaalaisten rikollisjärjestöjen, järjestäytyneen rikollisuuden, kohteeksi. Tätä osoittaa muun muassa se, että suojelupoliisin terrorismiin liitännäisten seurantahenkilöiden määrä on kasvanut valtavasti muutamassa vuodessa. Nykyinen luku on lähemmäs neljäsataa seurattavaa henkilöä, kun se vasta muutamia vuosia sitten oli kaksisataa henkilöä. Ja tämän johdosta suojelupoliisi on luokitellut Suomen terrorismiuhan kohonneeksi. Siellä on sellainen neljän kohdan asteikko, jossa nyt ollaan tultu yksi porras ylöspäin.

Maa ei mielestäni ole muuttunut vaaralliseksi itsestään: maailma ei ole täyttynyt terroristeista itsestään tai Suomi ei täyty terroristeista itsestään, vaan politiikalla valitaan tulevaisuuden suunta. Ongelma on siinä, että näiden erilaisten palojen sammutuksen sijaan tuntuu, etteivät maiden hallitukset enää keskity siihen, miksi se talo on alun alkaen syttynyt tuleen. Se on tietenkin hyvä asia, että terroristien tuomitsemiseen ja oikeuden eteen saattamiseen Suomessa hallitus on tehnyt työtä, mutta se on kuitenkin aika reaktiivista sen kannalta, että terrorismia esiintyy. Tärkeä kysymys tässä on se, milloin Suomeen saadaan sellainen valtionjohto, joka ei työnnä päätä pensaaseen vaan asettaa suomalaisten turvallisuuden politiikassaan etusijalle.

Suomalaisten oikeus turvalliseen yhteiskuntaan tulisi olla tärkein ihmisoikeus, ja sen ihmisoikeuden toteuttaminen, turvallisen yhteiskunnan toteuttaminen Suomeen, vaatii kes-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 32/2018 vp

tävää ja vastuullista maahanmuuttopolitiikkaa. Milloin näemme, että Suomen turvapaikka-politiikka muuttuu? Kun täällä keskustellaan nykyään jatkuvasti terrorismista, niin toivon, että hallituspuolueiden edustajat pohtisivat sitä, voisiko olla niin, että turvapaikkapolitiikalla ja terrorismin kasvulla Suomessa olisi joku yhteys.

15.23 Olli-Poika Parviainen vihr: Arvoisa rouva puhemies! Näistä ns. terrorismilaeista on ollut paljon tässäkin talossa puhetta, ja niitä on myös odotettu. Lain muutoksen taustalla on Euroopan unionin terrorismirikoksia koskeva direktiivi ja sen vaatimat muutokset meidän lainsäädäntöömme. Terrorismirikoksiin liittyvät tietyt ryöstö-, kiristys- ja väärennysrikokset säädettäisiin nyt kansainvälisiksi rikoksiksi ja oikeushenkilön rangaistusvastuuta myös laajennettaisiin niiden osalta. Kemiällisen aseiden ja biologisen aseiden kiellon täsmen-täminen on myös erittäin hyvä asia. Lakiin ehdotetaan myös kokonaan uusia säännöksiä, muun muassa terroristisessa tarkoituksessa tehtyä radiologista asetta koskevaa rikosta. Hyvä niin. Lisäksi lakiin on lisätty tarkennuksia niin, että myös kybermaailmassa tapahtu-vat vakavat rikokset voidaan katsoa tietyin edellytyksin terroristisessa tarkoituksessa teh-dyiksi. Nämä vastaavat teknologiamurroksen haasteisiin ja ovat ymmärrettäviä tavoitteita.

Haasteitakin tässä laissa toki on. Esimerkiksi kouluttautumista terrorismirikoksen teke-mistä varten koskevaa rangaistussäännöstä ehdotetaan nyt muutettavaksi niin, että sen pii-riin tulee myös niin sanottu itsekouluttautuminen. Lisäksi kouluttautumisen tarkoituksena voisi olla myös terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelun tekeminen. Ta-voite on ymmärrettävä, mutta tämä kohta on herättänyt myös jonkin verran kysymyksiä ja kritiikkiä. Esimerkiksi rikosoikeuden professori Melander on todennut, että olisi vaikea ennakoida, millainen toiminta olisi jatkossa rangaistavaa, koska mikä tahansa toiminta voi-si lopulta olla rangaistavaa, jos epäillyn katsotaan kouluttautuneen terrorismirikoksen te-kemistä varten. Viimeaikaiset autolla tapahtuneet terroriteot huomioon ottaen esimerkiksi autokoulun käyminen voitaisiin katsoa terroristisen teon valmisteluksi, jos lakia näin tul-kittaisiin. Kun lakia nyt hiotaan, kannattaa mietinnössä kiinnittää huomiota siihen, että lain tulkintamahdollisuuksista tulee mahdollisimman selkeitä ja aukottomia, jotta vältymme sitten kummallisilta tilanteilta.

Toinen huomio: Esityksessä ehdotetaan siis myös pakkokeinolain ja poliisilain tele-kuuntelua koskeviin säännöksiin muutoksia, joiden myötä mainittua salaista pakkokeinoa tai salaista tiedonhankintakeinoa voitaisiin käyttää myös terroristisessa tarkoituksessa teh-dyn rikoksen vakaviin tietoverkkorikoksiin liittyvien tekotapojen ja terroristisessa tarkoi-tuksessa tehdyn radiologista asetta koskevan rikoksen selvittämisessä ja estämisessä. Vas-taava muutos tehtäisiin rikoksen selvittämisessä käytettävää asuntokuuntelua koskevaan pakkokeinolain säännökseen ja rikoksen paljastamisessa käytettäviä salaisia tiedonhankin-takeinoja koskevaan poliisilain säännökseen. Televalvontaa teleosoitteen tai telepäätelait-teen haltijan suostumuksella ja suunnitelmallista tarkkailua voitaisiin esityksen ehdotuk-sen mukaan käyttää terrorismirikoksen tekemistä varten tapahtuvan matkustamisen edistä-misen selvittämisessä ja estämisessä. Tässä on aika monta yksityiskohtaa, jotka on syytä käydä huolella läpi. Esimerkiksi Asianajajaliitto on jo nyt kommentoinut, että telekuunte-lun ja televalvonnan käyttö laajenisi mahdollisesti jopa lieviin rikoksiin. Tässä meidän on syytä olla tarkkana.

Lisäksi korostaisin sitä, että vaikka me tarvitsemme terrorismin torjuntaan liittyvää määrätietoista ja jämäkkääkin lainsäädäntöä ja meidän lainsäädäntömme on kyettävä vas-taamaan niihin odottamattomiin tilanteisiin, joita epävakaa maailmassa voimme kohda-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 32/2018 vp

ta, on meidän samaan aikaan muistettava se, että kun me haluamme ennalta ehkäistä terrorismia ja radikalisoitumista ja ekstremismia, meidän täytyy myös pitää huolta niin sanotuista pehmeistä keinoista: yhteiskunnallisen osallisuuden vahvistaminen kaikille, kaikki huomioon ottava ja hyväksyvä yhteiskunta, mielenterveyspalvelut, jotka ovat riittävästi saatavilla kaikille, ja niin edelleen. Me tarvitsemme laajan valikoiman paitsi terävää lainsäädäntöä myös niin sanottuja pehmeitä keinoja terrorismin estämiseksi ja ennalta ehkäisemiseksi.

15.27 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Parviainen toi esiin professori Melanderin julkisuudessa esittämän kritiikin siitä, että nyt aiotaan kriminalisoida itseopiskelu terrorismirikoksen tekemistä varten, ja hän mainitsi, kuten professori Melander, että esimerkiksi autokoulun käymisen voi nähdä myös tässä valossa. Minä henkilökohtaisesti en ymmärrä, mikä tässä on ongelma.

Jos joku opiskelee vaikkapa verkosta räjähteiden rakentamista tai muuta tällaista itse ja hänen tarkoituksensa on nimenomaan opiskella terrorismirikoksen tekemistä varten, niin mikä se on se ongelma, että tämä kriminalisoidaan? Meillä on oikeuslaitoksessa tietysti voimassa se periaate, että syyttäjän pitää osoittaa syytetty syylliseksi eikä syytetyn tarvitse osoittaa itseään syyttömäksi, eli näin ollen todistustaakka on tietysti syyttäjällä. Ja jos joku on käynyt autokoulun tai verkosta katsellut pommin rakentamisohjeita, niin näissäkin rikoksissa, mistä nyt on kyse, syyttäjän on osoitettava, että se on tapahtunut terrorismirikoksen tekemistä varten.

No, jos se, esimerkiksi pomminteko-ohjeiden itseopiskelu, on tapahtunut terrorismirikoksen tekemistä varten, niin, edustaja Olli-Poika Parviainen, mikä se on se ongelma, että tällainen kriminalisoidaan? Siis mikä se ongelma on? Ilmeisesti täällä ei voida mitään tehdä, missä pyritään terrorismia ehkäisemään ja pyritään erittäin vakavia rikoksia ehkäisemään, ilman että joku professori oikeustieteellisestä tiedekunnasta näkee siinä isoja periaatteellisia ongelmia. — Jatkan puhujapöytästä. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Arvoisa puhemies! Toistan siis kysymykseni edustaja Olli-Poika Parviaiselle, joka hyväksyvässä mielessä viittasi professori Melanderin kritiikkiin: mikä se on se ongelma, jos joku terroristisen rikoksen tekemisen tarkoituksessa itseopiskelee jotain? Se näyttövelvoite, se tuomitsemiskynnys, on tietysti se, mikä se aina on, eli syyttäjän on osoitettava rikos toteen näytetyksi. Eli syyttäjän on osoitettava ja tuomioistuimen on tultava siitä vakuuttuneeksi, että kyseessä on nimenomaan terroristisen rikoksen tekemistä varten tapahtunut opiskelu.

Mainitsin jo, että täällä aina, kun tämänkaltaisia asioita käsitellään, löytyy joku niin sanottu ihmisoikeusjuristi tai joku muu oikeustieteellisen tiedekunnan professori arvostelemaan ja pohtimaan asiaa, että ei kai nyt vain rosvon oikeusturvaa vaaranneta. Mainitsen esimerkkinä, kuinka vuosia sitten täällä käsiteltiin tällaisten törkeiden rikosten valmistelun saattamista kriminalisoiduksi. Ja sen jälkeen näin on tehty, ja esimerkiksi tällainen yliopistoon kohdistunut murhaisuus ymmärtääkseni, lehtitietojen valossa, pystyttiin juuri tämän rikoslain säännöksen perusteella ennalta ehkäisemään. Muistan, kun tätä käsiteltiin julkisessa keskustelussa, niin eräs oikeustieteellisen tiedekunnan rikosoikeuden professori oli huolissaan, että jos törkeän rikoksen valmistelu jo kriminalisoidaan, niin miten käy tämän rosvon oikeusturvan.

Olen sitä mieltä, että meidän pitäisi tässä talossa olla enemmän kiinnostuneita niiden tavallisten kansalaisten oikeusturvasta kuin näiden rikollisten tai terroristien oikeusturvasta,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 32/2018 vp

kunhan siitäkin tietysti oikeusvaltion periaatteiden ja parhaiden perinteiden mukaisesti huolehditaan.

En malta olla lopuksi toteamatta, että täällä jo mainittu niin sanottu ihmisoikeusprofessori Martin Scheinin arvosteli aikanaan sitä, että poliisille annettiin mahdollisuus puhelin-kuunteluun ja teletunnistietojen saamiseen. Siitä on jo monta vuotta, ja sen jälkeen lukuisa määrä ennen kaikkea alamaailman keskinäisistä murhista ja huumejutuista on kyetty selvittämään nimenomaan sen ansiosta, että poliisilla on mahdollisuus teletunnistietoihin tai tietyissä tilanteissa puhelimen kuunteluun. Varsinkin teletunnistietojen saaminen on ollut avainasemassa lukemattomien murharikosten ja huumerikosten selvittämisessä. Ja sitäkin silloin aikanaan niin sanotut ihmisoikeusjuristit arvostelivat ja olivat huolissaan, että Suomesta ei sen jälkeen enää ole oikeusvaltioksi vaan me olemme joku tämmöinen kauhea isovehi valvoo -yhteiskunta.

Mielestäni fokus tavallisten ihmisten turvallisuudessa, tavallisten ihmisten oikeusturvassa, ja se, että tätä vahvistetaan, on oikein, ja se vahvistaminen tapahtukoon niin, että kunnioitetaan oikeusvaltion periaatteita, joihin juuri kuuluu se, että ketään ei tuomita terroristisen rikoksen tekemisen tarkoituksessa tapahtuneesta itseopiskelusta, ellei syyttäjällä pysty näyttämään toteen, että tämä itseopiskelu on tapahtunut nimenomaan terroristisen teon toteuttamisen tarkoituksessa.

15.33 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä täsmennetään ja laajennetaan terrorismirikosten tunnuspiirteitä tietyiltä osin, ja esitys onkin perusteiltaan kannatettava. Täytyy kuitenkin edustaja Mäkelän tavoin ihmetellä näiden lakimuutosten hitautta näinkin tärkeässä asiassa kuin terrorismiin varautumisessa, sen ennaltaehkäisemisessä ja tietysti ennen kaikkea kansalaisten turvallisuuden varmistamiseen liittyvissä kysymyksissä.

Arvoisa puhemies! Suomea on pidetty lintukotona, osa taitaa pitää vieläkin, mutta emme sitä ole kyllä valitettavasti pitkään aikaan olleet, jos koskaan. Näyttää siltä, että vasta tämä viimekesäinen Turun isku on herättänyt hallituksen, joskin kovin myöhään.

Nyt täytyy muistaa, että supo on huomauttanut ja muistuttanut viime kuussa, että Suomessa on kohonnut uhka terrorismille. Lisäksi Suomessa liikkuu vapaasti jopa 10 000 maassa laittomasti oleskelevaa henkilöä, ja määrä on kasvanut räjähdysmäisesti muutama viime vuoden aikana. Kun otetaan huomioon sekin, että sisäministeri Mykkänen toteasi, että osa näistä henkilöistä saattaa radikalisoitua ja jo ennalta supon seurannassa on useita satoja henkilöitä, niin tilanne on edennyt hyvin vakavasti lyhyessä ajassa, eikä tällä pienellä yksittäisellä lakimuutoksella sitä tietenkään ratkaista, vaikka se onkin askel oikeaan suuntaan.

Arvoisa puhemies! Mielestäni jatkossa tarvitaan tämän lakiesityksen lisäksi kokonaisvaltaisempaa ja suunnitelmallisempaa, tietenkin viime kädessä toimivaa maahanmuuttopolitiikkaa. Sitä me perussuomalaiset olemme täällä eduskunnassa moneen otteeseen tuoneet esille ja tuomme jatkossakin.

15.35 Olli-Poika Parviainen vihr: Arvoisa rouva puhemies! Vastaan edustaja Zyskowiczin reippaaseen puheenvuoroon.

Tosiaan ehkä alkuun on syytä sanoa, että minähän siis en vastusta tätä lainsäädäntöä missään tapauksessa ja mielestäni se on tarpeellista, mutta minä haluan lähteä siitä oletuksesta, että kun me näitä lakeja säädämme ja kuuntelemme paljon erilaisia ääniä, me havait-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 32/2018 vp

semme, mitä tässä laissa halutaan tehdä, ja me myös varmistamme, että lain tulkinta jatkossa oikeuslaitoksessa on mahdollisimman hyvää ja aukotonta.

Olen aivan samaa mieltä kuin edustaja Zyskowicz siitä, tai sehän ei ole mielipide, että näyttövelvoite on syytteen esittäjällä ja tähän meidän oikeusjärjestelmämme perustuu, mutta siitä huolimatta kyllä esimerkit maailmalta kertovat myös varsin selvästi siitä, että kun me varmistamme ja teemme erityisesti terrorismiin liittyvää lainsäädäntöä, niin meidän on kuultava tasapainoisesti erilaisia näkemyksiä jopa silloinkin, kun ne saattavat edustaja Zyskowiczia ärsyttää, niin kuin joidenkin professorien lausunnot ilmeisesti nyt ovat tehneet.

Esimerkiksi Yhdysvalloissa on kyllä käynyt ilmi varsin hyvin se, mihin esimerkiksi, sanotaan, hövelisti valvottu telekuuntelu ja tietoverkkovalvonta eri muodoissaan voivat johdattaa. Siellä on ollut hyvin suuria kysymyksiä kansalaisyhteiskunnassa siitä, voiko oikeusvaltioonkaan lopulta enää luottaa. Me varmasti tässä salissa haluamme tehdä kaikkemme, jotta suomalaiseen oikeusvaltioon voi luottaa, ja silloin meidän kannattaa kuunnella myös ihmisoikeusihmisten näkemyksiä ja hakea sieltä myös perspektiivejä omaan lainsäädäntötyöhömmme. Katsoisin, että se on suorastaan velvollisuutemme.

Tämä liittyy myös vahvasti esimerkiksi tiedustelulain uudistukseen, jota sivumennen sanoen myös kannatan mutta jossa meidän on oltava erityisen tarkkana, jotta me luomme aukotonta lainsäädäntöä, koska emme tee sitä pelkästään estääksemme terroria vaan myös turvataksemme laillista ja hyvää yhteiskuntaa.

15.37 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Vastaan myös edustaja Zyskowiczille: ei ole olemassa erikseen mitään tavallisten ihmisten oikeuksia ja rosvojen oikeuksia, jotka tulisi laittaa vastakkain. On olemassa vain yksiä ja ainoita oikeuksia, jotka koskevat meitä kaikkia rosvoistemme asteesta riippumatta.

Me olemme saaneet elää historiallisesti poikkeuksellisen vahvassa oikeusvaltiossa poikkeuksellisen pitkää rauhan aikaa, ja luulen, että tässäkin salissa aika moni tuppaa unohtamaan sen, että kyseessä on poikkeustila. Meillä ei ole mitään takeita siitä, että asiat pysyvät ennallaan myös tulevaisuudessa. Se keskeinen syy, minkä takia koko tämä hyvin hankala ihmisoikeusapparaatti on luotu, on nimenomaan se, että meillä olisi edes jonkinlainen perälauta, jonkinnäköinen turva siinä vaiheessa, kun asiat alkavat mennä pieleen. Esimerkiksi jo nyt se, kun vuoden 2015 turvapaikanhakijat tulivat tänne, ja sen jälkeiset tapahtumat ja päätöksenteko, on ollut loistava esimerkki siitä, että silloin kun poliittisten päätöksentekijöiden arviointikyky ei ole ihan paikallaan, on hyvä, että meillä on edes se perustuslaki ja ne kansainväliset ihmisoikeussopimukset, jotka vähän rajaavat sitä, ettei tehdä mitään paniikkiratkaisuja. [Olli-Poika Parviainen: Juuri näin!] Ne ihmisoikeusaktivistit, jotka koettavat tuoda myös tällaisen lainsäädännön riskejä esiin, eivät ajattele yleensä tätä hetkeä, vaan he ajattelevat sitä hetkeä, kun meillä on suuri riski siihen, että jonkinnäköisiä ylilyöntejä sattuu.

Loppuun toteaisin vielä, että vaikka me nyt elämme todella hyvässä yhteiskunnassa ja asiat menevät todella hyvin, niin ihan putkeen ne eivät mene: meillä on melkein koko ajan käynnissä jonkinnäköinen väärinkäyttökäsittely jostakin tällaisesta erityisvaltuudesta.

15.39 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa rouva puhemies! Vastaan edustaja Parviaisen asialliseen vastauspuheenvuoroon. Hän sanoi, että tärkeätä onkin nyt korostaa, että on kuunneltava näitä epäileviä tuomaita ja erilaisia tahoja herkällä korvalla. Vastaan, että siitä, edus-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 32/2018 vp

taja Parviainen, teidän ei tarvitse olla lainkaan huolissanne. Näissä asioissa sekä lakivaliokunta että perustuslakivaliokunta kuuntelevat näitä niin sanottuja ihmisoikeusjuristeja ja muita oikeustieteilijöitä erittäin herkällä korvalla, ja olen täysin vakuuttunut siitä, että esimerkiksi puheena ollut professori Melander tulee tämän asian tiimoilta kuultavaksi sekä eduskunnan lakivaliokuntaan että eduskunnan perustuslakivaliokuntaan.

Tästä herkällä korvalla kuulemisesta mainitsen hyvänä esimerkkinä sen, kun me käsitelimme alkoholilainsäädäntöä. Siinä esitettiin aivan järkevästi, että kriminalisoitaisiin se, kun ihminen toisen ihmisen papereilla menee ravintolaan tai viinakauppaan ja huijaa viinakaupan myyjää tai ravintolan tarjoilijaa. Kun nämä oikeustieteilijät kauhistelivat sitä, että tähän koskee käytännössä 15—17-vuotiaita ja voi johtaa siihen, että heistä joku tuomitaan sakkoihin tämmöisestä huijaamisesta, ja tämä tuli sekä lakivaliokunnan että perustuslakivaliokunnan lausunnossa vahvasti esiin, niin eikö sosiaali- ja terveysvaliokunta päättänyt, että ei näitä lapsiraukkoja saa siitä mennä kriminalisoimaan, että huijaavat Alkon myyjää tai ravintolan tarjoilijaa. Eli kun hallitus esitti, että on kiellettyä väärillä papereilla esiintyminen ja ihmisten harhauttaminen, niin sosiaali- ja terveysvaliokunta ja sitten yksimielinen eduskunta päättivät, että ei se ole väärin, ei siitä rangaistusta saa tuomita.

15.41 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Täytyy sanoa, että olen harvinaisen yksimielinen edustaja Zyskowiczin kanssa näissä hänen perusteluissaan tässä kyseisessä esityksessä: selkeitä esimerkkejä, kuinka oikeusvaltiossa mielestäni tulisi toimia. Tämä tämmöinen tasavertainen asia, että rikolliset ja terroristit ja kaikki ovat tasavertaisessa asemassa, on aika hämmästyttävää, tällainen puhelu, että me emme voisi niitä ihmisiä puolustaa, jotka ovat uhreja, vaan pitää tekijöitä puolustaa vahvemmin. Tässä mielessä olen vahvasti edustaja Zyskowiczin kanssa samaa mieltä.

Täällä on tullut esiin, että ollaan eletty pitkän aikaa rauhanomaisessa maassa. Se on totta, mutta pitää muistaa, että siitä on vain noin 70 vuotta — että ei ole kamalan pitkä aika, se on muutama sukupolvi — kun täälläkin alueella oli epävakaat olosuhteet. Sata vuotta sitten oli, voisiko sanoa, aika karmeatkin olosuhteet Suomessa. Että kyllä meidän pitää tätä oikeusvaltiota uskaltaa puolustaa täällä, niin kuin edustaja Zyskowicz on tässä minun mielestäni ansiokkaasti tänään tehnyt.

Tiedustelulaki nousi keskusteluun. Tämä on varmaan hyvä keskustelupohja myös sille, kun tiedustelulaki tulee tähän saliin. Silloinkin minun mielestäni pitää antaa viranomaisille ne oikeudet, mitä ne tarvitsevat, jotta näitä rikoksia pystytään ennalta ehkäisemään ja torjumaan sitten, ja olla silloinkin sen uhrin taikka kohteen puolella eikä sen rikoksen tekijän puolella.

15.43 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Tuohon edustaja Kontulan puheenvuoroon kommenttina, että kyllähän ne asiat alkoivat mennä jo vikaan huomattavasti ennen tätä turvapaikkakriisiä. Se turvapaikkakriisi oli vain oire asioiden vikaan menemisestä, koska kyllähän asiat ovat suuresti vialla siinä kohtaa, kun läpi Euroopan kulkee satojentuhansien kansainvaellus vastoin kaikkia kansainvälisiä sopimuksia, ja asiat ovat todella vialla silloin, kun Suomeenkin asti kulkeutuu kymmeniätuhansia tuntemattomia henkilöitä, pääosin nuoria miehiä, joista nyt tällä hetkellä satoja seurataan terrorismiyhteyksien vuoksi. Jotain pitäisi ja pitää tehdä, ettei näin enää käy koskaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 32/2018 vp

15.44 Mika Kari sd: Arvoisa rouva puhemies! Tärkeä lakikokonaisuus tärkeästä asiasta. Olen saanut hallintovaliokunnassa ja puolustusvaliokunnassa olla nyt seitsemättä vuotta, ja nämä ovat asioita, jotka yhdistävät näitä molempia valiokuntia. On mieluisaa huomata se, että kokonaisturvallisuudesta ja kansallisesta turvallisuudesta nykyään puhutaan yhdessä, ei erikseen, ei erikseen ulkoisesta turvallisuudesta tai erikseen sisäisestä turvallisuudesta. Tämä on sellaisessa parlamentaarisessa kielessä tässä talossa aivan oiva ja tarpeellinen muutos, ja siten myös pystytään puhumaan yhteisistä resursseista. Pelkästään tämän esityksen pääasiallista sisältöä kun lukee, huomaa tämän jaottelun menneen läpi myös ministeriöissä valmistelijoiden pöydillä. Enää ei jaotella, ei siiloteta turvallisuutta ulkoiseen ja sisäiseen.

Tässä on useampia erilaisia kohtia, joita ajattelin käsitellä, mutta kun pääsin saliin vasta tässä loppuvaiheessa, niin saattaa olla, että jos joku vielä edustajakollegoista puheenvuoron pyytää, niin ehkä pyydän sen jälkeen myös itsekin.

Haluun kuitenkin yhden asian erikseen nostaa tietojärjestelmien häirinnän osalta muun muassa. Täällä on maininta siitä, että myös terroristisessa tarkoituksessa tehty tietojärjestelmien häirintä kriminalisoidaan, ja pidän tätä hyvänä ja tarpeellisena näkökulmana. Tietojärjestelmillä pystytään pahimmillaan kyberhyökkäyksineen sulkemaan kokonaisia kaupunkeja, aiheuttamaan vakavaa uhkaa vaikkapa sairaanhoidon asiakaspalvelun kohteena oleville henkilöille, niin leikkauspöydillä kuin myös lääkännostelun tai jonkun muun vastaavan tietojärjestelmän äärellä oleville ihmisille. Henkeen ja turvallisuuteen liittyviä vaarantamisia pystytään terroristisin teoin tekemään. Voikin kysyä: onko meillä lainsäädäntö tänäkään päivänä ollut vielä kunnossa, mitä tulee tähän ict-maailmaan?

15.46 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Tässä on ollut erittäin hyvää keskustelua, ja mielelläni sitä jatkan, kun ymmärsin, että hallintovaliokunnan pitkäaikainen jäsen, arvostamani sosiaalidemokraatti Mika Kari, jolla tuntuu olevan monesti hyvin tervejärkisiä ajatuksia maamme turvallisuuteen liittyen, haluaisi vielä esittää jotain. Mielelläni kuulisin näitä näkemyksiä. [Naurua]

15.46 Mika Kari sd: Arvoisa rouva puhemies! Ihan lyhyesti ehkä enemmän tästä koulutautumisesta terrorismirikoksiin myös: Tässä kansallisen turvallisuuden ympärillä paljon puhutaan tällaisista viharikoksista tai käytetään myös poliittisessa retoriikassa ulkomailaisiin kohdistuvia epäilyjä, että ulkomailta tulee terroristeja, jotka vaarantavat kansallisen turvallisuuden. Ikävä kyllä osin näin myös on. Sen osalta hallintovaliokunnassa tällä kaudella, edellisen sisäministerin aikana, koulutautumisesta terroristiseen tarkoitukseen tai ylipäättänsä matkustamisesta terroristisessa tarkoituksessa tehtiin jo valmiiksi laitonta ja se kriminalisoitiin — askel oikeaan suuntaan.

Nyt tässä lakiesityksessä, kun sitä nopeasti luin, näyttää siltä, että siinä vielä fiksummin tilkitään aikaisempaan lainsäädäntöön jääneet porsaanreiät niin, että myös kansainväliset terroristit, jotka ovat pystyneet maasta toiseen loikkimaan näissä tarkoituksissa, joutuvat toivottavasti tämän lainsäädännön voimaan tultua Suomen yli hyppäämään. Toivottavasti kansainvälisessä yhteistyössä, ainakin Euroopan tasolla, pystyttäisiin tekemään sellaista lainsäädäntöä, joka ehkäisee ja estää terroristisessa tarkoituksessa matkustamisen, koulutautumisen ja varojen keräämisen. Näillä keinoilla pystytään hyvin tehokkaasti ehkäisemään myös paikallista ääriajattelua ja kouluttautumista.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 32/2018 vp

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.